

MĂSURI EFICIENTE PENTRU ERADICAREA CORUPȚIEI DIN ORGANELE PROCURATURII

Lilia STEFU

Doctorand, cercetător științific stagiar, Institutul de științe Juridice, Politice și Sociologice, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: liliastefu@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2208-6453>

Oleg POPOV

Procuror, procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Republica Moldova
e-mail: o.popov-og@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0003-2747-3564>

Obiectul prezentului studiu îl constituie reflecțiile personale ale autorilor prin analiza prevenirii și combaterii fenomenului de corupție în organele procuraturii din Republica Moldova. Articolul prezintă o viziune a cercetătorilor în drept și a procurorilor, care, bazându-se pe experiența proprie, încearcă să prezinte o abordare nouă și obiectivă a acestei "probleme" prin expunerea analitică a unor măsuri eficiente în vederea soluționării chestiunii date, inclusiv prin reflectarea etichetei impuse procurorilor drept consecință a aplicării în practică a Legii RM nr.3 din 25.02.2016 cu privire la procuratură.

Cuvinte-cheie: *audient, procuror, Institutul Național al Justiției, prevenire, corupție, etică, deontologie.*

EFFECTIVE MEASURES TO ERADICATE CORRUPTION FROM PROSECUTOR'S OFFICE BODIES

The object of the present study is the personal reflections of the authors through the analysis of preventing and fighting against the phenomenon of corruption in the prosecutor's offices of the Republic of Moldova. The article presents a vision of prosecutors and law researchers, who, based on their own experience, try to present a new and objective approach to this "problem" by analytically presenting effective measures to address this issue, including the reflectance of the label imposed on prosecutors as a consequence of the practical application of the Law of the Republic of Moldova no. 3 of 25.02.2016 on the prosecutor's office.

Keywords: *audience, prosecutor, National Institute of Justice, prevention, corruption, ethics, deontology.*

MESURES EFFICACES POUR ÉLIMINER LA CORRUPTION AU SEIN DES ORGANES DE POURSUITE

L'objet de cette étude est les réflexions personnelles des auteurs à travers l'analyse de la prévention et de la lutte contre le phénomène de la corruption dans les bureaux du procureur de la République de Moldova. L'article présente une vision des chercheurs en droit et des procureurs, qui, sur la base de leur propre expérience, tentent de présenter une approche nouvelle et objective de ce "problème" par l'exposition analytique de mesures efficaces pour résoudre le problème donné, y compris en reflétant l'étiquette imposée aux procureurs à la suite de l'application pratique de la loi de la République de Moldova N° 3 du 25.02.2016 à propos de l'accusation.

Mots-clés: *audience, procureur, Institut National de la Justice, prévention, corruption, éthique, déontologie.*

ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕРЫ ПО ИСКОРЕНЕНИЮ КОРРУПЦИИ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРЫ

Объектом настоящего исследования являются личные размышления авторов, анализирующих причины возникновения коррупции в органах прокуратуры Республики Молдова и методы борьбы с ней. В статье представлено видение юристов и прокуроров, которые, основываясь на своем собственном опыте, пытаются проанализировать причины существования коррупции в системе и изложить новые, объективные пути искоренения этой «проблемы», в том числе путем исключения «ярлыка», повешенного на прокуроров в результате применения на практике Закона о прокуратуре № 3 от 25.02.2016 года.

Ключевые слова: *слушания, прокурор, Национальный Институт Юстиции, профилактика, коррупция, этика, деонтология.*

Actualitatea și importanța problemei **A**abordate este determinată de faptul că Republica Moldova se află în perioada de tranziție spre un stat democratic și de drept. Iar, la etapa actuală, când în societate tot mai frecvent se discută necesitatea reformării organelor procuraturii, dar și a întregului sistem judiciar, statul, reprezentat prin organele sale de resort, trebuie să pună accentul nu pe combaterea fenomenului de corupție, dar pe prevenirea acestui flagel.

Baza teoretică și metodologică a studiului o constituie lucrările de referință ale autorilor Borșevski Andrei, Marius Murea, Cristi Danileț și Paula-Andrada Cotovanu, cât și studiile și rapoartele analitice privind fenomenul corupției ale Centrului Național Anticorupție din Republica Moldova, dar și legislația existentă în domeniul dat. Iar metodologia cercetării întreprinse se bazează pe asemenea principii de cercetare precum metoda logică (analiza și sinteza), cea juridică (dogmatică), precum și metoda analizei comparative. Utilizarea metodelor nominalizate și a altor mecanisme investigaționale au determinat studierea complexă și multilaterală a obiectului în cauză.

Scopul și obiectivele studiului constau în cercetarea multilaterală și complexă a problemelor ce țin de prevenirea corupției în organele procuraturii din Republica Moldova, prin a evidenția cauzele care generează manifestările criminale ale unor procurori, a condițiilor care le favorizează, astfel încât acestea să nu aibă loc ori să se producă într-o măsură limitată, socialmente tolerabilă.

Expunerea materialului.

Actualmente, în contextul integrării europene, problematica fenomenului corupției pentru Republica Moldova rămâne a fi una dintre cele mai importante. Or, actuala criză social-economică și din sistemul politic, de rând cu alți factori, este condiționată în mare parte și de nivelul înalt al corupției din țară. În prezent, problema corupției rămâne a fi pentru Republica Moldova una dintre cele mai grave, dacă mai ținem cont și de „furtul miliardului”, catalogat de mulțieconomiști, politicieni și experți ca furtul secolului. Îngrijorările societății față de problema corupției sunt generate nu doar de relevanța acestei probleme, dar și de eficiența politicilor și acțiunilor realizate în scopul prevenirii acestui flagel [16, p.56]. La nivel național, conform sondajelor de opinie, fenomenul corupției este perceput printre principalele probleme cu care se confruntă actualmente Republica Moldova. Datele „Barometrului de Opinie Publică” din aprilie

2015 (dar și ulterioarele – n.n.), realizat de către Institutul de Politici Publice, demonstrează că lupta împotriva corupției este considerată de către respondenți principala acțiune ce necesită a fi efectuată pentru a ameliora situația social-economică din țară [15, p.9]. Potrivit Constituției Republicii Moldova [1] și a Legii cu privire la procuratură din 25.02.2016, procuratura este acea instituție din cadrul autorității judecătorești care, în procedurile penale și în alte proceduri prevăzute de lege, contribuie la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale societății [2]. Rolul procuraturii într-un stat de drept fiind unul fundamental.

De-a lungul timpului, funcția sau calitatea de procuror a fost una nobilă și benefică cu o reputație incontestabilă. În ultima perioadă, spre regret, imaginea procuraturii a fost semnificativ afectată, fapt prin care credibilitatea în această instituție din partea cetățenilor s-a diminuat. Acest lucru se datorează inclusiv și actelor de corupție care mai persistă în rândurile procurorilor, ineficacitatea investigării dosarelor de rezonanță, comportamentul necorespunzător și contrar eticii profesionale în instanțele de judecată și în fața presei etc. [3, p.48].

La etapa actuală imaginea procuraturii urmează a fi vizată de toți procurorii în funcție, dar nu în ultimul rând și de aspiranții la aceste funcții - absolvenții Institutului Național al Justiției. Toți împreună au obligația morală de a depune toate eforturile pentru a redobândi din nou acea încredere de odinioară a simplului cetățean, al justițiabilului, în organele procuraturii.

Corupția a afectat buna desfășurare a activității practice în toate organele judiciare, inclusiv în organele procuraturii. Acest fapt alarmează întreaga societate. De aceea, ține de diligența întregului corp de procurori de a lupta cu acest flagel. O mare speranță în această luptă este pusă pe seama proaspeților absolvenți ai Institutului Național al Justiției. Or, aceștea trebuie să demonstreze perseverență în această luptă de imagine de acum, înainte de a accede în funcția de procuror, pentru ca la etapa corespunzătoare să poată activa în condiții de maximă legalitate și independență în luarea deciziilor.

Corupția reprezintă un fenomen cu valențe multiple, care poate fi analizată din mai multe puncte de vedere, relevându-se numeroase forme, trăsături și moduri de manifestare. Corupția în organele procuraturii reprezintă folosirea abuzivă a puterii publice, în scopul satisfacerii unor interese perso-

nale sau de grup, procuratura fiind privită ca un fel de castă [4, p. 69]. Existența corupției în organele procuraturii se datorează sărăciei, instabilității sociale și politice, inclusiv lipsei eticii profesionale individuale a procurorului.

Prin urmare, la etapa actuală, când sistemul organelor procuraturii iarăși este sub tentația de a fi supus unei noi reformări, statul, reprezentat prin organele sale de resort, trebuie să pună accentul nu pe combaterea fenomenului de corupție, dar pe prevenirea acestui flagel.

Prevenirea corupției în organele procuraturii semnifică înlăturarea cauzelor care generează manifestările criminale ale unor procurori, a condițiilor care le favorizează, astfel încât aceasta să nu aibă loc ori să se producă într-o măsură limitată, socialmente tolerabilă. În acest context, ne exprimăm dezacordul cu devizul „*Toleranță zero față de corupție*”, or ține de obligația statului să stabilească care sunt condițiile acestui fenomen, ce-i determină pe procurori să comită acte coruptibile, din care motive și ce urmează de a fi realizat pentru a soluționa această problemă.

Astfel, în viziunea noastră, pentru a eradică fenomenul de corupție din cadrul organelor procuraturii, sunt necesare o serie de modificări esențiale, care pot fi exprimate prin următorii pași ce urmează a fi întreprinși:

1. Majorarea salariilor lucrătorilor procuraturii.

Oricât nu s-ar vorbi în societate despre salariile majorate ale procurorilor comparativ cu alte categorii de funcționari, salarizarea, totuși, este un aspect al independenței personale a procurorilor. Or, nu poate un procuror să-și desfășoare activitatea în condiții normale când acesta nu este asigurat material de stat. Legea procuraturii din 25.02.2016, în redacția sa inițială prevedea în art.60 (abrogat), că salariul procurorului se stabilea în funcție de salariul judecătorului. Salariul de funcție al procurorului se stabilea în funcție de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea sa în funcția de procuror, urmând a constitui 90% din salariul judecătorului. Totodată, în baza art.5¹-5² din Legea nr.328 din 23.12.2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor (abrogată) pentru procurorii care exercitau funcții de conducere, se mai prevedea un spor procentual la salariu în dependență de mai multe criterii [5]. Aici ținem să reiterăm că, atât art. 60 din Legea procuraturii 25.02.2016, cât și Legea nr.328 din 23.12.2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor la

sfârșitul anului 2018 au fost abrogate. Astfel, Legea nr.328 din 23.12.2013 a fost abrogată prin Legea nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, iar în aceeași zi și art. 60 din Legea procuraturii a fost abrogat prin LP nr.271 din 23.11.2018 (ambele legi în vigoare din 01.12.2018). În această ordine de idei, preliminar calculând, salariul net al unui procuror simplu constituia circa 10-15 mii de lei. Bineînțeles, această sumă este cu mult mai mare decât cea pe care o primeau procurorii în trecut. Iar odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar salariul procurorilor s-a majorat în jur de 10 procente. Totuși, considerăm că statul ar trebui să majoreze substanțial cuantumul acestora, pentru ca procurorii să nu fie tentați de a comite acte coruptibile întru asigurarea bunăstării minime. Concomitent, apreciem ca modificările legislative operate la acest capitol referitor la unificarea salariilor (abrogarea art. 60 din Legea procuraturii și a Legii nr.328 din 23.12.2013) au fost benefice. Or, era lipsită de justificare prevederea care diferenția cuantumul salariului judecătorului de cel al unui procuror, deoarece în statele cu o bogată tradiție democratică, precum Italia, Germania, Ungaria, Spania, Belgia, etc. sunt stabilite salarii unice, atât pentru judecători, cât și pentru procurori. Ba mai mult, în unele țări precum Olanda, Franța, Lituania etc., salariile net ale procurorilor sunt mai mari în raport cu salariile judecătorilor [6].

Nu trebuie de omis nici prevederile legale care restricționează posibilitatea procurorului de a desfășura alte activități decât serviciul de bază. Așadar, conform art.14 din Legea Procuraturii, funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate sau neremunerate, cu excepția posibilității desfășurării activității didactice și științifice. Prevederi similare se regăsesc și în art.15 din Recomandarea Rec(2000)10 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la codurile de conduită pentru funcționarii publici, 11 mai 2000, dar și, în special, în Avizul nr. 9 (2014) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind normele și principiile europene referitoare la procurori, adoptat la Strasbourg la 17 decembrie 2014, care la pct.77) stipulează că „*procurorii nu ar trebui să se implice în vreo activitate sau tranzacție, ori să ocupe vreo poziție sau funcție, plătită sau nu, care este incompatibilă sau care afectează îndeplinirea co-*

respunzătoare a atribuțiilor lor” [7]. Specificul acestor restricții legale îi limitează pe procurori doar la funcția de bază, ceea ce denotă imposibilitatea acumulării de mijloace de existență din alte direcții de activitate, unica sursă constituind salariul.

În context, tot în acord cu rigorile legale care reglementează activitatea organelor procuraturii, procurorul trebuie să aibă o ținută vestimentară corespunzătoare, fapt ce presupune că îmbrăcămintea și alte accesorii vestimentare trebuie să fie la un anumit nivel estetic, momente care din nou presupun anumite cheltuieli financiare. De aceea, nivelul remunerației unui procuror, trebuie de fixat în așa fel încât să îi protejeze pe aceștia de presiunile ce eventual ar putea să le influențeze deciziile și în general, comportamentul funcțional, alterându-le astfel independența și imparțialitatea.

Concomitent, ținem să menționăm că, potrivit rapoartelor Comisiei Europene pentru eficiență în Justiție, nivelul de salarizare a procurorilor din Republica Moldova, după Ucraina, este cel mai mic din Europa. În această ordine de idei, reieșind din conținutul prevederilor normative, precum și a situației de facto existente în sfera salarizării procurorilor, raportate la necesitățile minime necesare ale acestora, obiectiv considerăm că salariul de funcție al unui procuror din procuraturile teritoriale fără funcții administrative trebuie să fie nu mai mic de 20-21 mii lei (1000 de euro).

Totodată, în același context, considerăm că statul trebuie să soluționeze problema locativă a procurorilor care nu dispun de un asemenea spațiu, sau eventual să îmbunătățească condițiile de trai prin implementarea unor politici sociale, după modelul reușit inițiat de sistemul judecătoresc. Spre exemplu, în anul 2012, Consiliul Superior al Magistraturii din Republica Moldova a aprobat lista angajaților instanțelor judecătorești din mun. Chișinău și a altor judecători cu domiciliul în mun. Chișinău, precum și a angajaților Consiliului Superior al Magistraturii care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai [8]. De menționat, că asemenea proiecte au fost într-un final reușite, iar familiile unor magistrați au fost asigurate cu spații locative.

Deci, în cazul procurorilor, soluția ar fi punerea la dispoziție a unor imobile de protocol (de serviciu sau sociale) sau construcția unor complexe locative, unde procurorii ar putea să achiziționeze aceste locuințe la un preț de sine cost cu posibilita-

tea eșalonării plăților sau oferirea posibilităților de creditare în condiții avantajoase.

2. Formarea aptitudinilor și calităților de procuror la faza incipientă de formare inițială.

Institutul Național al Justiției, fiind instituția publică care realizează instruirea candidaților la funcțiile de judecători și procurori [9], trebuie să selecteze din start doar acele persoane, candidați la funcția de procuror, care sunt integre, dispun de un bagaj vast de cunoștințe în materia dreptului și sunt motivate spiritual de a îmbrățișa o asemenea profesie.

Organele procuraturii, mai ales acum, au nevoie de persoane devotate culturii juridice și profesionalismului, de oameni cu verticalitate care ar face față oricărei tentații în cadrul atribuțiilor de serviciu, dar și oricărei presiuni din partea politicului și societății civile. Potrivit raportului de activitate al Centrului Național Anticorupție (CNA) pe anii 2014-2015, referitor la finalitatea judiciară a dosarelor de corupție instrumentate, în perioada anilor 2014-2015, instanțele judecătorești au examinat în fond 595 dosare instrumentate de Procuratura Anticorupție și CNA, dintre care 258 – în anul 2014 și 266 – în anul 2015 [10, p.26]. În perioada respectivă, din toate aceste cauze penale 8 au fost intentate în privința procurorilor bănuți de comiterea unor acte de corupție. Dintre acestea 6 au fost expediate în instanța de judecată iar 2 cauze penale (în privința a doi procurori) au fost clasate încă la fazele incipiente ale urmăririi penale. Finalitatea examinării unor asemenea categorii de infracțiuni comise de către anumiți subiecți speciali (procurori), prezintă interes sporit pentru întreaga societate, care așteaptă justiție echitabilă de la organele de drept.

Astfel, în contextul finalității judiciare a cauzelor de corupție instrumentate de CNA și Procuratura Anticorupție, prezintă importanță următorul caz din practica judiciară ce vizează condamnarea unui procuror pentru comiterea infracțiunii de corupție – corupere pasivă, cu menținerea soluției până la instanța supremă: *Prin sentința Judecătoriei C. din 21 iulie 2015, O. Z. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 324 alin. (3) lit. a) Cod penal (corupere pasivă), la 8 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis, cu amendă în mărime de 2000 unități convenționale, echivalentul a 40000 lei, cu privarea dreptului de a ocupa funcții publice pe termen de 4 ani. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, O. Z. activând în baza ordinului Procurorului Gene-*

ral nr. 5xx-p din 29 iunie 201x în funcția de procuror în Procuratura raionului N., fiind persoană cu funcție de demnitate publică în sensul prevederilor art. 123 alin. (3) Cod penal, folosind intenționat situația de serviciu, în perioada 05 - 07 februarie 2014, din interes material, a pretins și a primit de la I.M. și M.B. bunuri ce nu i se cuvin. Inculpatul a contestat cu apel și, ulterior, cu recurs sentința, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei hotărâri de achitare, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, însă prin deciziile instanțelor superioare acestea au fost respinse. [11]. Totodată, nu este de ascuns faptul că printre justițiabilii care au fost trași la răspundere penală și sancționați, or dosarele cărora se află în faza judecării, pentru acte de corupție, se regăsesc și unii din foștii absolvenți ai Institutului Național Justiției. Îmbucurător este faptul că în rezultatul analizei Rapoartelor privind activitatea Procuraturii și de activitate al CNA pentru anul 2019 datele statistice pentru anii 2018 și, în special, 2019 confirmă un nivel mai scăzut al infracțiunilor de corupție comise de procurori [12].

Sistematizând cele menționate, pentru a nu admite pe viitor asemenea situații, considerăm că ține de obligația Institutului Național Justiției, în persoana formatorilor, de a pune accentul pe motivarea audiențelor în scopul promovării corectitudinii tuturor acțiunilor ce intră în competența unui procuror. În acest sens, astfel de discipline ca "Etica și deontologia procurorului" sunt binevenite și salutate de către audienți.

3. Verificarea și atestarea minuțioasă a procurorilor în funcție.

În competența Colegiului de Evaluare a performanțelor procurorilor, potrivit art. 88 din Legea cu privire la procuratură, intră evaluarea profesională a procurorilor sub aspectul nivelului profesional și deprinderilor practice. Printr-o astfel de modalitate, procuratura verifică dacă un procuror în funcție, după o anumită perioadă de activitate, este la nivelul corespunzător de pregătire și dispune de acele abilități profesionale, care să-i permită desfășurarea activității în continuare. Or, un procuror mereu trebuie să dispună de un bagaj vast de cunoștințe teoretice și deprinderi practice. Acest element este un garant al principiului independenței procesuale și imparțialității procurorului în luarea deciziilor, iar în ipoteza când acesta nu posedă asemenea cunoștințe și deprinderi, ușor poate fi influențat de procurorul ierarhic superior, sau de un alt subiect procesual, care înconsecință,

va duce la luarea unei decizii incorecte sau, posibil, la comiterea unui act de corupție. Un procuror bun trebuie de fiecare dată să fie promovat, iar unul care nu face față atribuțiilor și sarcinilor sale, stagnând în așa mod activitatea de serviciu și buna imagine a procuraturii, trebuie sancționat conform rigorilor legii, inclusiv prin excluderea sa din sistemul organelor procuraturii.

Merită o deosebită atenție prevederea art.6 din Legea cu privire la procuratură, care îi obligă pe procurori să declare actele de corupție, actele conexe celor de corupție și faptele de comportament corecțional care i-au devenit cunoscute. Posibil, mulți dintre angajații organelor procuraturii cunosc despre anumite acte ilegale ale colegilor, procurorului ierarhic superior sau inferior, însă preferă să nu divulge aceste momente din diferite rațiuni. Probabil că și ei sunt implicați eventual în diverse activități ilegale exprimate în acte de corupție. Acest moment este unul foarte important, fiindcă declararea actelor de corupție nu reprezintă în sine o discreție sau o ambiție a fiecărui procuror, ci o obligație indispensabilă ce urmează a fi respectată. Mai mult ca atât, potrivit pct. 6.3.6 din Codul de etică a procurorului [13], procurorul prin însăși funcția sa este obligat ca să nu ofere temei de a se considera drept o persoană pretabilă comiterii unor acte de corupție sau abuzuri.

Știind că în orice moment colegul de breaslă, procurorul ierarhic superior sau inferior, îl poate demasca pe acel procuror care a comis un act de corupție sau conex acestuia, sau are intenția de a comite un asemenea act, acesta va renunța în mod cert la o asemenea activitate ilegală, conștientizând că într-un anumit moment poate pierde totul ce a realizat pe plan profesional - demnitatea și reputația. Ori, impactul sancțiunii poate avea consecințe chiar și asupra familiei.

4. Verificarea veniturilor și proprietăților procurorilor.

Procurorii trebuie să fie corecți cu organele de stat în ceea ce privește declararea veniturilor și proprietăților. Venitul unui procuror, de regulă, se limitează la salariu, sporurile la salariu și, după caz, cel obținut din activitatea științifică și didactică. Nu poate un procuror cu un salariu mic să-și suplonească proprietatea cu o mașină de lux, terenuri cu suprafețe latifundiare, cu casă ce seamănă a palat sau apartamente cu suprafața egală cu sediul procuraturii unde activează la un preț declarat simbolic, invocând diverse contracte fictive și simulate de donație, împrumut, credit bancar etc.

Interpunerea de persoane, în special a membrilor de familie, a afinilor, la fel prezintă actualmente o problemă în verificarea proprietăților procurorilor, în pofida faptului că legea îi obligă să declare veniturile obținute împreună cu membrii familiei pe parcursul perioadei de declarare. Procurorii care declară veniturile și proprietățile trebuie să fie de bună credință, iar când se constată vice-versa, ține de competența Autorității Naționale de Integritate de a efectua un control pe marginea fiecărui caz.

De aceea, oportun ar fi ca organele de resort să verifice mai riguros proprietățile la faza incipientă, atunci când un candidat accede în funcția de procuror. Astfel, se poate de monitorizat mai eficient cele dobândite pe parcurs și de stabilit, totodată, proveniența acestor bunuri. Procurorul care are în proprietate anumite bunuri a căror proveniență nu poate fi justificată, poate trezi, în opinia comună, anumite suspiciuni că nu este o persoană integră și că a comis sau a fost implicată în acte de corupție.

Statul trebuie de fiecare dată să acționeze prompt în situația în care un procuror nu a declarat veniturile și proprietățile (*sublinierea ne aparține –n.n.*) obținute, sau, mai cu seamă, le-a declarat fraudulos, tăinuind anumite bunuri. Or, conform art. 3 din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate din 17.06.2016, printre subiecții obligați să-și declare averile și interesele personale se regăsesc și persoanele care dețin funcții de demnitate publică, inclusiv procurorii de toate nivelurile care au acest statut.

La acest capitol, un rol deosebit le revine și reprezentanților mass-media, care în anumite rapoarte sau investigații constată anumite circumstanțe și fapte de interes major, ce urmează a fi verificate de organele competente. Aceste organe nu trebuie să aibă o viziune nepăsătoare sau critică față de activitatea civică a jurnaliștilor, cum se practică de obicei, dar să efectueze o anchetă eficientă cu adoptarea unei decizii corespunzătoare.

5. Promovarea pe scară largă a educației anticorupție.

Una dintre formele de prevenire a fenomenului corupției o constituie *educația anticorupție*. Utilizarea educației ca formă de prevenire a corupției în organele de stat în general și cele ale procuraturii în special, este indispensabilă în societatea noastră, deoarece comportamentul coruptibil este determinat, tot mai mult în ipostaza actuală a fenomenului, nu numai de factori externi, obiectivi, ci deja de o motivație internă, stabilă și auto eficientă.

Este necesar întreprinderea unor măsuri comune de prevenire a corupției în organele procuraturii prin educație, la care să participe atât reprezentanții instituțiilor publice, cât și cei ai societății civile. Păturile largi ale populației sunt în stare să determine comportamentul celor din organele procuraturii, având capacitatea de a influența corectarea necesară a anumitor funcționari și luarea unor decizii corecte, în limitele cadrului legal.

Problemele legate de corupție nu pot fi rezolvate decât printr-o acțiune socială largă, adică prin eforturile comune ale grupului social vizat. În aceste condiții, devine decisivă găsirea căilor de conjugare a energiilor individuale într-o acțiune socială.

Despre efectele negative ale corupției trebuie informați toți copiii de la o vârstă fragedă, din primii ani de școală, deoarece în această perioadă ei se formează ca personalitate, iar în dependență de faptul ce principii vor recepta, va depinde viitorul țării și bunăstarea societății.

Concluzii. Organele procuraturii, în contextul unei eventuale reformări (reorganizări), necesită o viziune și o concepție individuală, separată, care ar oferi tinerilor procurori, cei care tind de a accede în această funcție, un climat favorabil de activitate. Un asemenea climat ar fi posibil prin eradicarea corupției din organele procuraturii prin intermediul eforturilor comune, - ale tuturor procurorilor, societății, formatorilor din cadrul Institutului Național al Justiției, dar și prin sârguința individuală a fiecăruia, exprimată prin conștiința corectă.

De aceea, urmând acești cinci pași menționați supra, vom obține rezultate vizibile și eficiente în organele procuraturii, iar această instituție a statului va redobândi din nou acea imagine de odinioară, unde Procuratura stătea la straja intereselor societății.

Bibliografie

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994, Capitolul IX, Secțiunea a 3-a.
2. Art.1 din Legea cu privire la procuratură nr.3 din 25.02.2016.//Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.69-77 din 25.02.2016, în vigoare din 01.08.2016.
3. În 2008 Indicatorii Reformei în Procuratură ai Asociației Avocaților Americani (p. 48) au descris interacțiunea procuraturii cu mass media, societatea civilă și publicul ca „ocazională”.
4. MUREA, M. Luarea de mita și primirea de foloase necuvenite – infracțiuni de corupție. București: editura Wolters Kluwer, 2009, pag. 69.ISBN: 973191155-3.

5. A se vedea art.5¹-5² din Legea nr.328 din 23.12.2013 cu privire la salarizarea judecătorilor și procurorilor.//Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.14-16 din 21.01.2014. Abrogată prin LP270 din 23.11.18, MO 441-447/30.11.18 art.715; în vigoare 01.12.18

6. DANILEȚ, C., COTOVANU, P.-A. Remunerarea magistraților - condiție a independenței magistraților. [online]. [citată 27.12.2019]. Disponibil: www.cristidaniel.ro/docs/remunerare%20magistrati.doc.

7. Recomandarea Rec(2000)10 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la codurile de conduită pentru funcționarii publici, 11 mai 2000, art. 15. Adoptată de Comitetul Miniștrilor la 11 mai 2000 la a 106-a sesiune a sa. Avizul nr. 9 (2014) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind normele și principiile europene referitoare la procurori, adoptat la Strasbourg la 17 decembrie 2014 [online]. [citată 28.12.2019]. Disponibil: https://cna.md/public/files/legislatie/rec_2000_10_cod_conduita_func_public.pdf

8. Hotărârea CSM nr. 748/36 din 20.11.2012 cu privire la aprobarea listei angajaților instanțelor judecătorești și Consiliului Superior al Magistraturii, care necesită îmbunătățirea condițiilor de trai. [online]. [citată 29.12.2019]. Disponibil: <https://www.csm.md/ro/hotaririle/hotarari-csm.html>.

9. Art. 2 din Legea nr.152 din 08.06.2006 cu privire la Institutul Național al Justiției. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 102-105 din 07.07.2006.

10. Raport de activitate al Centrului Național Anticorupție pe perioada 2014-2015. [online]. Chișinău

2016, p.26. [citată 12.01.2020]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=7353.

11. Ziarul de gardă.md [citată 26.12.2019]. Disponibil: <http://www.zdg.md/editia-print/investigatii/procurori->

12. Raportul privind activitatea Procuraturii pentru anul 2019 disponibil la [http://www.procuratura.md/md/d2004/\\$](http://www.procuratura.md/md/d2004/$); Raport de activitate al CNA pentru anul 2019, disponibil la <https://www.cna.md/lib.php?l=ro&idc=143&t=/Studiisi-analize/Rapoarte-de-activitate&>.

13. Codul de etică al procurorului. Aprobabil prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.4 din 27.05.2016. [citată 16.12.2019]. Disponibil: http://www.procuratura.md/file/2016-06-03_CODUL%20.

14. Studiu analitic privind fenomenul corupției în administrația publică locală din Republica Moldova. Centrul Național Anticorupție. Direcția analitică. [online]. Chișinău, 2015, p.6. [citată 10.01.2020]. Disponibil: [cna.md > public > files > studiu_apl](http://cna.md/public/files/studiu_apl).

15. Raport de cercetare. Barometrul Opiniei Publice din noiembrie 2015. [online]. Institutul de Politici Publice. [citată 27.12.2019]. Disponibil: http://ipp.md/public/files/Barometru/Brosura_BOP_11.2015.

16. GAȚCAN, I. Corupția ca fenomen social și mecanisme anticorupție (Cazul Republicii Moldova). Teza de doctor în sociologie. Chișinău, Biblioteca USM, 2015, p.9, - 158 pag.

17. BORȘEVSKI, A., ISTRATE, A. Bazele de contracarare a corupției. Chișinău: Institutul pentru Democrație. 2008. 192 p., ISBN 978-9975-72-098-4